

D.2.3. Jegyzőkönyv a sportban tapasztalható rasszizmus nyomon követéséről

A megfigyelés meghatározása

A megfigyelés fontos eszköz egy adott jelenség közösségen belüli elterjedtségének megértéséhez. Ez egy olyan módszertani eszköz, amelyet Európában jól alkalmaznak különböző témákban helyi és nemzeti, kontinentális vagy nemzetközi szinten. A sportban tapasztalható diszkrimináció monitorozásának célja a sport világot napi szinten átszövő diszkriminációs formák szisztematikus vizsgálata, hogy legyen. Ily módon a diszkrimináció dinamikája és jellemzői felderíthetők és elemezhetők, és hatékony stratégiák határozhatók meg a megelőzésre, enyhítésre és az érintettek védelmére. Az EU tagállamait több alkalommal is sürgették, hogy a sport világában tapasztalható diszkriminatív magatartás bejelentésére és kezelésére szolgáló

szervezett mechanizmusokkal, valamint a sportági szövetségekkel együttműködve monitoring- és adatgyűjtési rendszerekkel szerelkezzenek fel.¹

A legjobb monitoringrendszerek holisztikus szemléletet alkalmaznak, amely képes a valóság számos elemét többféle értelmezésen (társadalmi-gazdasági-kulturális) és léptéken (helyi, regionális, nemzeti, kontinentális) keresztül megragadni. A (pl. etnikai-rasszista) megkülönböztetés nyomon követése esetén a megkülönböztetésről szóló jelentések minőségi és mennyiségi elemzését össze kell kapcsolni az adatgyűjtéssel, feldolgozással és terjesztéssel. Ily módon szoros kapcsolat hozható létre a monitoring eredményei, valamint a rasszista megkülönböztetés és erőszak által érintett személyek

¹ Lásd ECRI, 12. számú általános politikai ajánlás a rasszizmus és a faji megkülönböztetés elleni küzdelemről a sportban, elfogadva 2008. december 19-én, Strasbourg, 2009. március 19., 5. o., itt: <https://rm.coe.int/ecri-general-policy-recommendation-no-12-on-combating-racism->

[and-racia/16808b5ae7](https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1206-FRA-report-Racism-in-sports-summary-EN-2010-10-28.pdf) és FRA, Racism, ethnic discrimination and exclusion of migrants and minorities in sport: A helyzet az Európai Unióban. Összefoglaló jelentés 2010, 13. o., elérhető itt: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1206-FRA-report-Racism-in-sports-summary-EN-2010-10-28.pdf.

támogatására, védelmére és kártalanítására irányuló szolgáltatások és beavatkozások között.

Egy monitoring folyamat kidolgozása több szakaszból áll, amelyeket a későbbiekben részletesen látni fogunk, és amelyeket itt vázolhatunk fel: a cél (kizárólag adatgyűjtés vagy konkrét cselekvésekkel való szembeállítás) és a vizsgálat tárgyának meghatározása; az operatív terminológia és a referenciamutatók kiválasztása; a bevonandó alanyok (célcsoport) azonosítása és a kontextus meghatározása; a jelenség reprezentációjának elemzése (pl. hogy a média beszámol-e róla és hogyan) és a beavatkozás módzatainak meghatározása (az információ megszerzése után mit lehet konkrétan tenni).

A felügyeletet kétféleképpen különböztethetjük meg: proaktív és reaktív.

A proaktív nyomon követés célja az azonosított jelenség lehetséges negatív következményeinek előrejelzése és megelőzése. Előrejelző funkcióval vizsgálódnak, azaz azzal a szándékkal, hogy előre jelezzék az események lehetséges alakulását, a problémák előzetes észleléséhez hasznos módszerek és eszközök támogatásával, hogy időben megtervezhessék a megfelelő intézkedéseket. A sportban tapasztalható diszkrimináció nyomon követése esetén az összes megelőzési eszközt aktiválnák, hogy megpróbálják megelőzni a jelenség kialakulását, tudatosító kampányokkal, konkrét témákkal kapcsolatos képzésekkel és megelőző kontrasztintézkedésekkel (például előzetes szankciókkal). Az intézkedések "a helyszínen" történnének (vagyis a bevonandó témák megtalálására irányuló proaktív kutatás

eredményeként), és a vizsgált jelenség (jelen esetben a rasszizmus a sportban) terjedésének megelőzésére irányulnának;

A **reaktív megfigyelés** a már bekövetkezett tényekre, eseményekre, jelenségekre való reagálás alapján működik. Reaktív funkcióval vizsgálódnak, azaz azzal a szándékkal, hogy reagáljanak a korábban észlelt tényekre, olyan struktúrák és módszerek segítségével, amelyek képesek hatékonyan ellensúlyozni vagy módosítani azok pályáját. A sport világában tapasztalható megkülönböztetés nyomon követése esetén az intézkedések a megkülönböztetés előfordulása után kezdődnének, azzal a szándékkal, hogy korlátozzák annak hatásait. Az intézkedések a befogadó mechanizmusok, például a bejelentések vagy tanúvallomások támogatásából állnának, azáltal, hogy a szükséges struktúrákat (pl. kapcsolattartó központok, segélyvonalak, területi tanácsadó szolgálatok) az érintettek (célpontok) rendelkezésére bocsátják az incidensek vagy információk észleléséhez, miközben megvárják, hogy a megkülönböztetés áldozatai vagy tanúi lépéseket tegyenek.

A célkitűzés meghatározása

A megfigyelés első fázisa a vizsgálat céljának meghatározása. Ez egy olyan előkészítő szakasz, amelyet pontosan kell megközelíteni, mivel ez fogja irányítani a megfigyelés teljes szerkezetét és a következtetéseket, amelyekhez vezetni fog.

Az elkerülendő hibák megértéséhez idézhetünk egy, az UISP által a SENTRY

projekt keretében végzett megfigyelést.²

A projekt közös módszertant dolgozott ki a sportlétesítményekben és azon kívül a megkülönböztetés nyomon követésére, megelőzésére és közvetítésére, amely azon a szerepén alapul, amelyet az élsport játszhat a megkülönböztetés kezelésében és az áldozatok támogatásában.

A projekt célja az volt, hogy a személyzet képzése, a panaszok egyszerűsítésére szolgáló kérdőív terjesztése és kezelése, valamint a sportban történő megkülönböztetéssel kapcsolatos európai adatbázis létrehozására való felhívás révén nyomon kövesse a sportban tapasztalható megkülönböztetés minden formáját.

A projekt jó eredményeket ért el, azonban már a korai szakaszban megmutatkozott az a nehézség, hogy a diszkrimináció valamennyi formáját (cigányellenesség, antiszemitizmus, homoszexualitás, homoszexualitás, rasszizmus, rasszizmus, szexizmus stb.) nyomon akarják követni, és nem egy bizonyos formára összpontosítanak.

A felmerült nehézségek között:

- a képzés nehezzé és túl bonyolulttá vált (egyszerűbb a személyzetet egy adott megkülönböztetés azonosítására kiképezni);
- a cél túlságosan kitágított célkitűzése megnehezítette a

panaszok és a konkrét intézkedések lehetőségét (a túlságosan kitágított célkitűzés több erőforrást igényel, és nem egyszerűsíti a jelentéstételi eljárást);

- a túlságosan heterogén célcsoport kiválasztása a módszertani kritériumok szempontjából (és így a túlságosan változatos mintán végzett vizsgálatok folytatásában) bonyodalmakat okozott;
- A diszkrimináció valamennyi formájának nyomon követésére vonatkozó döntés azzal a kockázattal járt, hogy a kapott eredményeket túlzottan mennyiségi szempontból leegyszerűsítették, anélkül, hogy a diszkrimináció egyes formáinak mélyebb társadalmi, kulturális, gazdasági és politikai okaiba belemerültek volna.

A SENTRY tapasztalatai alapján láthatjuk, hogy a leghatékonyabb választás a megfigyeléshez az, ha egy konkrét megfigyelendő jelenséget (pl. rasszizmus) határozunk meg egy konkrét kontextusban (pl. sport), és bevonjuk azokat az alanyokat (célszemélyeket), akik kapcsolatban állnak a kiválasztott jelenséggel (pl. rasszista vagy afro-amerikai származású emberek).

A nyomon követés fejlődési szakaszai

A korábbi tapasztalatok alapján néhány pontban összefoglalhatjuk a monitoring kialakításának főbb lépéseit:

² A projekt az Európai Bizottság Erasmus+ programja által támogatott projekt, amelyet a Nemzetközi Sport és Kultúra Szövetség - ISCA (Dánia), az Európai Városbiztonsági Fórum - Efus (Franciaország) és a Fundacio Red Deporte y Cooperacion - RDC (Spanyolország) támogat;

Vienna Institute for International Dialogue and Cooperation - VIDC (Ausztria) és Koinoniki Synetairistiki Epicheirissyllogikis Kai Koinonikis Ofeleiasen-Drasei - KONSEP en DRASEI (Görögország) és Unione Italiana Sport per Tutti - UISP (Olaszország).

- **Határozza meg a célt.** A hatékony nyomon követés már az elején meghatározza a vizsgálat célját. A célok lehetnek: a sport világában tapasztalható megkülönböztetéssel kapcsolatos hivatalos adatgyűjtési és nyomon követési tevékenységek; a civil társadalom által támogatott nyomon követési kezdeményezések; a rasszizmus sportban való megjelenése a médiában (hagyományos média és közösségi hálózatok), amelyet egyesületek vagy állami vagy magán kutatóintézetek kísérelnek meg;

- **A tárgy azonosítása.** A megfigyelendő objektum (jelenség) azonosítása a megfigyelés fontos lépése. Ez lehet mikro- vagy makro-dimenziójú, jelenkori vagy múltbeli, egyedi vagy globális jelenség. A nyomon követendő jelenség azonosítását a rendelkezésre álló szakirodalom felkutatása kíséri. Ennek a műveletnek van egy előszelekciós funkciója, amely az akadémiai-tudományos bibliográfiával összhangban egy konkrét jelenség felé irányítja a keresést. A megfigyelendő tárgy például a rasszizmus lehet, amelyet aztán empirikusan kell meghatározni a gyűjtendő mutatók kiválasztásával.

- **Használt kifejezések meghatározása.** A legmegfelelőbb terminológia kiválasztása kulcsfontosságú a jó nyomon követés szempontjából, mind az érintettek iránti tisztelet, mind a módszertani korrektség miatt. Célszerű lenne a jogi-normatív apparátus, valamint a nemzeti és európai tudományos világ által közösen használt fogalmak használata mellett dönteni. A tudományos-akadémiai bibliográfiára való hivatkozás korlátozná egyes vitatottabb kifejezések használatának vitathatóságát. A rasszizmus nyomon követése esetében például már az elején világossá kell tenni,

hogyan mit jelent a "rasszizmus" vagy az "etnicitás" kategóriájára való hivatkozás.

- **Válassza ki a mutatókat.** Indikátorok alatt egy általános fogalom és egy konkrétabb fogalom közötti szemantikai reprezentációs kapcsolatot értünk, amelyről egyértelműbb definíciót tudunk adni. A rasszizmus nyomon követése esetében az indikátorok lehetnek a bejelentett vagy szankcionált diszkriminációs esetek.

- **Azonosítsa az alanyokat.** Az "alanyok" alatt azokat az embereket értjük, akik a vizsgált jelenség célpontjaiként a megfigyelés középpontjában állnak. A rasszizmus megfigyelése esetén a potenciálisan érintett alanyok (célpontok) a rasszista emberek lesznek. Ezt követi annak empirikus meghatározása, hogy mik a célszemélyek (mely közösségek és milyen jellemzőik alapján lesznek a rasszista megkülönböztetés vagy erőszak célpontjai). A célpontokat definiálhatjuk afro-leszármazottként, azaz fekete bőrpigmentációval vagy közös afrikai származással rendelkező emberként, akiket e tulajdonságaik miatt vesznek célba (ha más tulajdonságaik miatt is célba veszik őket, akkor többszörös diszkrimináció áldozatai), vagy más kontinensekről származó embereket is bevonhatunk, akik látható, "etnikai" tulajdonságaik vagy nemzeti származásuk miatt vannak kitéve a rasszista folyamatoknak.

- **Határozza meg a kontextust.** A "kontextus" alatt azt a kiválasztott helyszínt értjük, ahol a megfigyelés a vizsgált jelenség dimenziójába merül. Ez a helyszín lehetővé teszi a megfigyelés térbeli és időbeli behatárolását, ami javítja annak pontosságát és tudományos érvényességét. A sport világában tapasztalható rasszizmus megfigyelése esetén hasznos lenne

meghatározni a megfigyelt sportágakat és a sportolás szintjeit.

• **Határozza meg a megfigyelt sportyakorlatok szintjeinek osztályozását.**

Az osztályozásnak meg kell könnyítenie a megkülönböztetés és a rasszizmus visszatérő eseteinek feltárását és láthatóvá tételét nemcsak a professzionális és élsportban, hanem az amatőr és a tömegsportban is. Négy kategóriát lehetne megkülönböztetni:

- *Hivatásos/elit sport:* ebbe a kategóriába tartozhat minden olyan sportág, amelyben hivatásos sportolók vannak, valamint a hivatásos, de mégis elit sportba nem tartozó sportágak számára fenntartott csúcsversenyek;

- *magas és közepes szintű amatőr sport:* ebbe a csoportba tartoznak azok a magas és közepes szintű amatőr versenyek, amelyeken az érintett sportoló(k) fizetést vagy kompenzációt kapnak teljesítményükért;

- *amatőr sport és versenyszerű tömegsport:* az amatőr sport változatos világa tartozik ebbe a kategóriába. Ez a tömegsport nagy világa, amelyben az emberek, csapatok és résztvevők szenvedélyből versenyeznek, anélkül, hogy anyagi ellenszolgáltatást kapnának. Ide tartoznak a szövetségek legalacsonyabb szintű bajnokságai, versenyei és bajnokságai, az ifjúsági bázisversenyek és a sportot népszerűsítő szervezetek szinte minden versenyszerű tevékenysége;

- *Rekreációs és nem versenyszerű testmozgás:* ide tartoznak mindazok a tevékenységek és sportágak, amelyeknek nem célja a versenyzés és a másokkal (mindenképpen önmagunkkal) való megmérettetés, hanem amelyek célja a pszichofizikai jólét elősegítése: a jogakurzusoktól a gyaloglásig, a nem versenyszerű versenyeken való résztvételtől a szabadúszásig a medencében.

• **A jelenség reprezentációjának vizsgálata.** Egy olyan elem, amelyet szem előtt kell tartani, és amely gyakran a megfigyelés végső célja is lehet, a vizsgált jelenség reprezentációja. Annak vizsgálata, hogy a vizsgált jelenséget a média (hagyományos és közösségi hálózatok) országos vagy helyi szinten reprezentálja-e, hogyan és milyen módon, nagy érdeklődésre tarthat számot annak ellenőrzése érdekében, hogy a jelenség a közvélemény és a média vitájának tárgyát képezi-e, és ha igen, milyen mértékben. A sportban tapasztalható rasszizmus nyomon követése esetében hasznos lehet annak vizsgálata, hogy az országos sportújságok hogyan számolnak be (tehát hogyan reprezentálják) a sportban tapasztalható rasszizmust.

• **A beavatkozási módok kiválasztása.**

A nyomon követés beavatkozási módjai az eredetileg kitűzött célokhoz kapcsolódnak (adatgyűjtés, figyelemfelkeltés vagy a már feltételezett intézkedések támogatása). Ezek közül a sportban tapasztalható megkülönböztetés nyomon követése esetében néhányat meg lehet határozni: a megkülönböztetés áldozatainak támogatása az illetékes hatóságoknál történő bejelentéshez és az esetleges bírósági vagy közigazgatási eljárások során; pozitív intézkedések elfogadásának előmozdítása az "etnikai-rasszista" származáshoz köthető hátrányos helyzetek elkerülése érdekében; az egyenlőtlen bánásmód potenciális áldozatainak vagy tanúinak bejelentéseinek/panaszainak fogadása és vizsgálata, valamint az állami és sportintézmények ösztönzése, hogy tegyenek lépéseket a sportban tapasztalható megkülönböztetés megelőzése és leküzdése érdekében.

Ajánlások a hatékony nyomon követéshez

A különböző európai ellenőrző szervezetekkel folytatott párbeszéd keretében számos ajánlás született arra vonatkozóan, hogy mit lehetne tenni és mit kellene elkerülni az ellenőrzés hatékonyabbá tétele érdekében; ezek közül néhányat itt foglalunk össze:

Mit kell elkerülni:

- A nyomon követésben részt vevő szervezetek vagy alanyok közötti párbeszéd hiánya (gyakran azért, mert különböző méretű és hatáskörű alanyokról van szó: pl. helyi hatóság és nemzeti alany, tömegsportegyesületek és nemzeti szövetségek);
- Az összegyűjtött adatok átláthatóságának hiánya, nevezetesen az, hogy az adatokat nem lehet megosztani, megnehezíti a nagyszabású fejlesztéseket;
- A diszkriminációról szóló számos felmérés kevés figyelmet szentel a sport területének, mintha az nem lenne releváns, vagy mintha nem lennének körülötte rasszista incidensek;
- A vizsgált jelenség által érintett személyek (célcsoportok) nem vesznek részt a megfigyelésben. Például a rasszizmus megfigyelésébe nem lehet nem bevonni a rasszista közösségeket.

Mit kell tennie:

- A nyomon követésnek állandónak, többszintűnek (helyi, regionális, nemzeti) és különböző kontextusokban (munka, iskola, sport stb.) kell történnie. Például olyan területi megfigyelőközpontok létrehozásával, amelyek képesek a diszkrimináció felderítésére és leküzdésére;
- A diszkrimináció vagy rasszizmus nyomon követése esetén alapvető fontosságú, hogy az érintett szervezetek egyértelműen meghatározzák, mit értünk "diszkrimináció" és "rasszizmus" alatt. Ha az operatív nyelvezetet tisztázták, meg lehet tervezni az elfogadható intézkedéseket;
- Biztonságos tereket kell kínálni a bejelentéshez (és ellensúlyozni az incidensek aluljelentését), de ezeket konkrét intézkedéseknek kell követniük, hogy az érintett személyt ne riasszák el a bejelentéstől;
- Több szereplő (hálózat) közötti együttműködésre van szükség, hogy az összegyűjtött információk és adatok szélesebb (helyi, regionális, nemzeti) képet adjanak, és könnyebb legyen a megelőző intézkedéseket aktiválni. Például a különböző sportszervezetek, például az alulról szerveződő sportszervezetek és a nemzeti szövetségek közötti együttműködéssel;
- A hálózat minél szélesebb körű kiterjesztése (például szervezetek, egyesületek, intézmények stb.), hogy részt vehessenek a nyomon követés fejlesztésében.

Ezek a szervezetek magukban foglalják azokat a területi, nemzeti vagy kontinentális egységeket, amelyek aktív szerepet játszhatnak a monitoringban vagy támogathatják azt;

- A sportban tapasztalható rasszizmus nyomon követése esetében a bevonandó szereplők a potenciális áldozatok (akiket arra ösztönöznek, hogy jelentsenek diszkriminációs eseteket), valamint a diszkrimináció eseteiben tanúként, oktatóként vagy döntéshozóként/hatóságként fellépni képes szereplők (versenybírók és edzők, de kollektív szereplők is: az egyenlő bánásmóddal foglalkozó hatóságoktól kezdve a sportintézményeken (szövetségek és klubok) át a klubokig, alulról szerveződő sportegyesületekig);
- A monitoring magában foglalja az intézményi rasszizmus dimenzióját is, amely a megkülönböztetés azon formáját jelenti, amikor egy személyt közvetve, a jellemzőire (pl. bőrszínére) való kifejezett hivatkozás nélkül, de oly módon zárnak ki vagy diszkriminálnak, hogy az adott jellemzőkkel rendelkező személyeket kirekesztenek. Erre példa lehet például az, hogy a nem európai állampolgárságú sportolóknak nem biztosítanak egyenlő hozzáférést a nemzeti és nemzetközi sportversenyekhez az európai állampolgárokkal szemben;
- Fontos sürgetni a többszintű közintézményeket (nemzeti vagy nemzetek feletti kormányokat), hogy tartsák be a nemzeti jogszabályokat vagy az EU irányelveit a megkülönböztetésmentességről általában és különösen a sport világában;
- Szükség van tudatosságnövelő kampányok és képzések támogatására arról, hogy mi a megkülönböztetés, és hogyan lehet ellene küzdeni a sport különböző területein és szintjein (profi, amatőr stb.). Különösen fontos a fiatalokat és az iskolákat célzó, a diszkrimináció és a rasszizmus elleni tájékoztató, figyelemfelkeltő és képzési tevékenységek támogatása;
- Nem szabad alábecsülni a közösségi hálózatok jelentőségét sem a rasszizmus terjesztésében, sem a rasszizmusellenes kampányok előmozdításában.

Az osztályozási rendszerre vonatkozó ajánlások

A monitoringnak olyan osztályozási rendszerre van szüksége, amely módszertanilag képes meghatározni, hogy a felméréshez kiválasztott mutatókat hogyan gyűjtik. A "Mauro Valeri" Nemzeti Sport Megkülönböztetés Elleni Megfigyelőközpont által kidolgozott osztályozási rendszer, amelyet Olaszországban kísérleti jelleggel 2020-ban hoztak létre a tömegsportban tapasztalható diszkrimináció formáinak alaposabb nyomon követése érdekében, hasznos útmutatást nyújt.³

Az elfogadott osztályozási rendszer lehetővé teszi az összegyűjtött információk bontását a következő változók szerint:

- A **diszkriminatív cselekmény vagy magatartás típusa** (diszkrimináció, szóbeli erőszak, fizikai erőszak, vagyon- vagy eszközkárosítás). A szóbeli erőszakot, amely a leggyakoribb, három fő kategóriára bontják: *rasszista sértések, fenyegetések vagy erőszak; propaganda* (diszkriminatív tartalmú írások, transzparenszek, szórólapok, plakátok); *nyilvános tüntetések* (a rasszista kántálások ebbe a kategóriába tartoznak);
- a **földrajzi terület** (település, tartomány és régió);
- az **érintett sportágak**;
- a **sportág szintje** (profi/elit, magas és középszintű amatőr; amatőr és versenyszerű tömegsport; szabadidős és nem versenyszerű tevékenység);
- a **diszkriminatív indíték**: szomatikus tulajdonságok, nemzeti vagy "etnikai" származás, vallási hovatartozás és meggyőződés, képességek, nem, szexuális irányultság;
- az áldozatok **neme és állampolgársága**;
- az áldozatok **korcsoportja** (0-17 éves gyermekek, 18-29 éves fiatalok, 30-64 éves felnőttek, 65 éves vagy idősebb idősök);
- a **megkülönböztetés szereplőinek csoportjai** (játékosok, egyéni vagy csoportos szurkolók, játékvezetők, sportbírók, magánszemélyek, fasiszta/náci szurkolói csoportok);
- a **diszkriminációban érintettek korcsoportja** (0-17 éves kiskorúak, 18-29 éves fiatalok, 30-64 éves felnőttek, 65 éves vagy idősebb idősök);
- az **áldozatok reakcióinak típusa** (bejelentés az illetékes hatóságoknak, nyilvános nyilatkozaton keresztül történő bejelentés, bejelentés hiánya);
- a **meghozott szankciók típusa** (fegyelmi, a klub ellen, a vezetők ellen, szankció nélkül).

---

³ A megfigyelőközpont az Unar és az UISP APS (Unione Italiana Sport per Tutti), valamint a Lunaria APS által aláírt egyetértési megállapodásnak köszönhetően jött létre. A jegyzőkönyv szövege itt olvasható: <https://www.unar.it/portale/documents/20125/99431/PROTOCOLLO-osservatorio-sport+31+JUL+2020.pdf/888c08ce-3c07-b20d-14b3-971c04a801f9?t=1631112204329?t=1631112204329>

A bolognai (Olaszország) Spad monitoring tapasztalatai

A SPAD Megfigyelőközpontot a COSPE irányítja a bolognai önkormányzat megkülönböztetésellenes segítő központja számára. A Megfigyelőközpont elemzi a diszkrimináció áldozatai vagy tanúi által közvetlenül a Segélyközpontnak tett bejelentésekkel kapcsolatos információkat. Azért érdemel említést, mert az önkormányzat és 33 helyi egyesület közös tervezésével kialakított területi megfigyelőközpont modelljét képviseli, amely szorosan összekapcsolja a megfigyelési tevékenységeket a megkülönböztetés áldozatainak védelmével.

Az egyedi esetekre vonatkozó információkat kezdetben a segítőközpont üzemeltetője által kitöltött kérdőívben gyűjtik össze, a felhasználó csak az általa megfelelőnek ítélt információkat adhatja meg, majd ezt követően egy olyan adatbázisba kerülnek, amelyet csak a központ üzemeltetői használnak. Az adatokat ezután anonimizálják, egy második adatbázisba viszik be és feldolgozzák.

A közzétett adatok információt nyújtanak a bejelentett megkülönböztetés módjáról (közvetlen, közvetett, intézményi, rendszerszintű, érzékelt) és típusáról (megkülönböztetett bánásmód, szóbeli támadás, fizikai támadás, vandalizmus, gyűlöletbeszéd), indítékáról (vallás, származás/nemzetiség, etnikai származás, nemi identitás és kifejezés, szexuális irányultság, fogyatékoság, életkor, társadalmi-gazdasági helyzet, egyéb személyes körülmények), a megkülönböztető szereplőkről (magánszervezetek, közszolgáltatások vagy közigazgatás, magánszemélyek, rendszerszintű megkülönböztetés, bűnüldözés, nincs azonosított elkövető). Végül a felhasználók néhány személyes adatát (életkor, származási ország), a diszkrimináció terjedelmét és helyét, valamint a szolgálat által végzett beavatkozások típusát rögzítik. A jelenlegi osztályozási rendszerben a sport területén történő megkülönböztetés várhatóan a "szabadidő" kategóriába sorolható.

Az elfogadott munkamódszer az összegyűjtött és rögzített diszkriminációs jelentések minőségi és mennyiségi elemzését kombinálja. Az elemzést ezután kiegészítik a SPAD-csoport által a projektben végzett munkával kapcsolatban ugyanezen kísérleti időszak alatt nyújtott reflexiók és információk.

Összességében a SPAD több szempontból is érényes valóságnak mutatkozik:

a helyi valóság, a polgárok és az önkormányzat közötti folyamatos párbeszédből és közvetítésből adódó, nagymértékben részvételi jellege;

a beérkezett jelentésekből származó adatok nyomon követésére, gyűjtésére, elemzésére és feldolgozására irányuló szándéka annak köszönhető, hogy nem csak külső, hanem belső szinten is irányítani kívánja az adminisztráció tevékenységét;

a megkülönböztetés "interszekcionális" megközelítése lehetővé teszi a "többszörös" és "interszekcionális" megkülönböztetés összetettségének megragadását, amelyet a megkülönböztető tényezők (fogyatékoság, etnikai hovatartozás, kor, nem, nem, vallás, nemi identitás, szexuális irányultság stb.) átfedése jellemez;

a SPAD-projekt tervezésében és irányításában részt vevő egyesületek és szervek hálózata lehetővé teszi a projekt megfelelő működését az egész területen a több helyi valóság közötti folyamatos párbeszéd révén.

Az FC Kraainem informális ellenőrzési tapasztalatai (Belgium)

Az FC Kraainem egy labdarúgóklub a Brüsszel melletti, azonos nevű városban. Az 1924-ben alapított belga történelmi klub, az FC Kraainem arról ismert, hogy a sokszínűség befogadásával kapcsolatos tevékenységeket fejlesztett ki sporttevékenységén belül, és különösen a menekültek befogadásával kapcsolatos projekteken való részvételéről. Ezt az elkötelezettséget a 2015-ös migrációs válság óta folytatja.

A klub nem rendelkezik strukturált és szisztematikus monitoring rendszerrel, de számos informális monitoring kezdeményezést támogat. Benjamin Renauld, az FC Kraainem vezetője és játékosa úgy jellemezte a klubon belüli megfigyelési rendszert, hogy a szakmai tagok és önkéntesek, köztük a szülők és mások, akik nem szerepelnek közvetlenül a klub szervezeti ábráján, folyamatosan képzik magukat. A képzésben a klub civil szervezetek hálózatával dolgozik együtt, de olyan állami szervek támogatásával is, mint az Unia, vagy a menekülteket befogadó központok munkatársai.

A klub felismeri a szinergiák és együttműködések létrehozásának fontosságát a helyszínen, hogy a sokszínűségben érdekelt többszereplős hálózatot hozzon létre. Ezzel párhuzamosan a klub nagy hangsúlyt fektet a közösségteremtésre, mind helyi közösségként a klub létesítményeinek helyszínén, mind pedig általában a labdarúgás világában.

Különösen fontos az ismeretek fejlesztése és terjesztése a diszkrimináció azon mechanizmusairól, amelyek a mindennapi sportgyakorlatban gyakran rejtve maradnak vagy elbagatellizálódnak. Érdekes, hogy az FC Kraainem-en belül a képzések a társak árnyékolásának formájában is léteznek; a tagok közötti egyéni kapcsolatokat, különösen az idősebb és fiatalabb tagok között, kulcsfontosságúnak tartják a naprakész és kontextusba helyezett tudás áramlásának előmozdítása szempontjából, ami rendkívül hasznos az új problémák és összetett helyzetek azonosítása szempontjából.

A képzés mellett az FC Kraainem visszatérő találkozókát és csoportos tevékenységeket szervez a diszkriminációval kapcsolatos kérdések megosztására és megvitatására. Ezek informális, nem kötelező jellegű találkozók, amelyeket folyamatosan tartanak az ismeretek frissítése és a diszkrimináció és a rasszizmus esetlegesen előforduló formáinak belső ellenőrzése céljából, bár nem ezek az egyetlen napirendi pontok. A találkozók fő funkciója a problémák megosztása és megoldási javaslatok megfogalmazása, például az edzők és szülők számára tett ajánlások vagy a legjobb gyakorlatok bemutatása formájában. Külső érdekeltek is meghívhatók. A biztosított nyomon követési módszertan főként informális, bár a diszkriminációs esetek esetén szisztematikusán intézkednek; a megoldásokat akár belső, akár külsőleg is meg lehet hozni, ha a legsúlyosabb esetek meghaladják a klub felelősségét.

Az FC Kraainem belső találkozóit segítette a klubközösségen belüli problémamegosztás kultúrájának kialakításában is, ami rendkívül hasznos a mikro- és mindennapi diszkrimináció gyakran rejtett, általánosan elfogadott vagy fel nem ismert formáinak feltárásában.

MONITORA a Lunaria (Olaszország) által támogatott projekt, amely az ISCA-val (Dánia), LIKKUKAA-val (Finnország), a Stop Racism in Sport (Belgium), az UISP-vel (Olaszország), a Liège Université-vel (Belgium) és az Együtt a Kultúrák Között (Magyarország) együttműködésben valósul meg, és amelyet az Erasmus+ program támogat. A projekt célja, hogy megerősítse a civil társadalmi szervezetek, az alulról szerveződő sportban dolgozó szakemberek, valamint a helyi és nemzeti intézmények kapacitásait és szakmai kompetenciáit a sportban tapasztalható diszkrimináció nyomon követése és jelentése terén, növelje annak láthatóságát, és stratégiai intézkedéseket határozzon meg a megelőzés és az ellene való fellépés érdekében.

Tájékoztatásul

Lunaria, antirazzismo@lunaria.org

Web: <https://www.cronachediordinariorazzismo.org/monitora/>

